

بیمه های اجتماعی چیست

مزایای اجتماعی

« ۲ »

در ابتدای انقلاب صنعتی نه تنها صحبتی از رفاه طبقه کارگر در بین نبود بلکه بحث بر سر آن بود که چگونه از کارگران حداکثر استفاده شده حتی الامکان ماشین های مولد را بکار انداخت :

مباحثات اغلب پیرامون علل سستی کارگران و طرق تحریک آنان بکار بیشتر و بالنتیجه اجبار آنان بصرف نیروی بیشتری در کار بود.

مثلاً یکی از نویسندگان انگلیسی ویلیام تمپل در سال ۱۷۴۲ میگوید « تنها طریقی که میتوان کارگران را با اتخاذ آن بصورت مردانی صنعتی درآورد این شده است که از باقی اوقات عادی خواب و استراحت آنان حداکثر استفاده بعمل آمده و آنانرا بتهیه اشیاء ضروری واداشت» بدیهی است که چندی بعد از همین بیان تمپل کارگران میتوانند برای مقاصد خود استفاده ببرند و همچنین ارتوریانگ میتوان راجع بوضع آنروز حقایق استنباط کرد او میگوید :

« امروز هرکسی فهمیده است که طبقات پائین باید در فقر باقی بمانند تا در کار خود ساعی باشند » .

چندی بعد نوشته های آدم اسمیت ، مالتوس ، ریکاردو ، منظره رقت بار محیط کار و زندگی کارگران را مجسم کرد و در این باره شعرا و نویسندگان ادبی وقت نیز بکمک آمدند . میان همه عوامل دو عات باعث پیشرفت مزایای اجتماعی برای کارگران گردید :
۱ - تشکیل اتحادیه های کارگری و دست زدن با اقدامات جدی از طرف جمعیت های کارگری .

۲ - عده از اقتصاديون کلاسیک ادعا کردند که تأمین رفاه زندگی و مزایای اجتماعی برای کارگران صنعت را ترقی داده و موجب اعتلا و اقتصاد آزاد خواهد شد .

آدم اسمیت چنین گفت : « بالا بردن نرخ دستمزد در یک کشور گرچه دلیل عظمت اقتصادی آن محسوب نمیشود ولی ترقی مداوم آنرا نشان میدهد . » و اضافه میکند : « ممکن است مرز زیاد را در کشورهای ثروتمند فعلی مشاهده نکنیم ولی آنرا در ممالکی ملاحظه میکنیم که در حال پیشرفت بوده و آینده درخشانی دارند .

در چنین کشورهایی طبقه مولد که تا کنون جزو دسته های تنگنست مردم بودند خوشحال و راضی بنظر میرسند .

بیمه های اجتماعی چیست

قبول این وضع برای کشورهایی که در وضع خود متوقف مانده اند سخت و برای آنها که روبانحطاط حزن آور و تلخ است.

در همین زمان کم کم مکاتب گوناگون سوسیالیسم پیدا شد و همه آنها در وهله اول بیان خود را از وضع کارگران شروع کردند. که در موقع خود بآنها اشاره خواهیم کرد. حاصل این اظهارات مختلف این شد که جمعی از فلاسفه و اقتصادیان بوجود رشته ای جداگانه در اقتصاد بنام اقتصاد اجتماعی معتقد شدند.

این دسته تز خود را در مقابل اقتصاد سیاسی قرار دادند - در اقتصاد اجتماعی انسان هدف درجه اول فعالیتهای اقتصادی محسوب و رژیم های سرمایه داری نیز کم و بیش باین تز گرویدند و مکتب رفاه اجتماعی جای خود را میسرود باز کرد.

لئون والراس از اقتصادیان و بنیان گزاران مکتب ریاضی اقتصاد سهم بزرگی در اشاعه افکار اجتماعی و کارگری دارد.

والراس بخوبی متوجه زمانهای وضع اجتماعی ناساعد طبقات زحمتکش شده و میگوید دو عامل باعث میشود که مطالعات اقتصادی ما از نظر اجتماعی بنتیجه حقیقی نرسد:

- ۱ - شرائطی که مانع رقابت آزاد و کامل است ولی اقتصادیان آنها را ندیده می گیرند.

- ۲ - احزاب و جمعیت های سیاسی و یا اجتماعی وابسته بیک مسلک سیاسی.

والراس معتقد است ثروتمندان بزرگ با دسته بندی و تشکیل شرکتهای بزرگ و انحصارات اقتصادی مانع بر قراری و جریان رژیم آزاد اقتصاد که ظاهراً تحت عنوان آن عمل میکنند میشوند ولی محققین اقتصادی این حقیقت را در نظر نگرفته و نتایجی از مطالعات خود میگیرند.

بنا بر این نظریات آنان اغلب جنبه خیالی دارد بعقیده والراس قدرت و اعمال نفوذ سرمایه داران مانع از آنستکه واقعیات در بررسی حکومت کند و اقتدار آنان پرده بر روی حقایق میاندازد.

مبارزات و انتشارات احزاب سیاسی و سندیکاها نیز نمیگذارد که درباره امور کارگری و زندگی و معاش کارگران و خانواده آنان صحیحاً بررسی نمود.

عقیده والراس درباره امور اجتماعی مفصل و قابل بحث است ولی ما که فقط متوجه موضوع تأمین اجتماعی و بیان کلیاتی درباره آن هستیم بهمان اشاره اکتفا میکنیم - پس از اولویله و سایر پیروان و معتقدان مکتب ریاضی در این باب عقایدی اظهار داشته و مطالعاتی در این زمینه بعمل آوردند.

مکتب دیگری در این موضوع بحث کرده و فرض بهم پیوستگی را مطرح کرده است و از اقتصادیان سرشناس این مکتب لئون بورژوا و شارل ژید دانشمند معروف را میتوان نام برد.

بیمه های اجتماعی چیست

سولید اریست ها میگویند کلیه موجودات زنده بهم ارتباط و پیوستگی داشته و برای بقا خود نیاز یکدیگر دارند و از این مقدمه برای تعاون دستجمعی و همکاری متقابل اجتماعی نتیجه میگیرند.

و همچنین جمعی از طرفداران سولید اریسم مانند طرفداران فرضیه قرارداد اجتماعی میگویند چون بنای اجتماع از یک پیمان و اتحاد ضمنی بین افراد بشر بوجود آمده و تعاون اجتماعی از آن ناشی شده لذا همکاری متقابل افراد از یک الزام حقوقی ناشی نشده و لازم الاجرا است و در دنباله این استدلال است که تأمین اجتماعی افراد و تهیه وسایل آسایش روحی و جسمی کلیه لزوم از طرف پیروان سولید اریسم توصیه میشود.

در میان کسانی که با اظهارات عقاید خود مقدمات بیمه های اجتماعی و تأمین اجتماعی را گذاشتند از همه مهمتر باید از سیسموندی نام برد.

ژان شارل لئونارد سیسموند دوسیسموندی که او را میتوان در عین حال هم ایتالیائی هم سویسی و هم فرانسوی دانست بشدت علیه نظام سرمایه داری که در قرن نوزدهم ظهور کرده بود حمله کرد و با اقتصاد یون مکتب کلاسیک که وضع جدید طرفداری میکردند مخالفت نمود و کتاب شهیر خود را تحت عنوان در اصول جدید اقتصاد سیاست بسال ۱۸۱۱ منتشر ساخت.

او ثروت را وسیله ای میداند که فقط در خدمت انسان و در راه رفاه عمومی انسان باید بکار رود.

کلاسیک ها معتقد بودند که در سازمان اقتصادی تعادل طبیعی وجود دارد و اگر نوسان یا اختلال در آن رخ دهد آن اختلال و تشنج دیری نپائیده و بر اثر قوانین طبیعی بحران و ناراضی بزودی بر طرف شده و تعادل خود بخود ایجاد میشود.

آنچه در بحث مربوط بجوابهای اقتصادی و تعادل خود بخود و نظرات کلاسیکها بکار ما ارتباط پیدا میکند موضوع بروز بیکاری و بالتیجه گرفتاری مادی و فقر و عسرت کارگران است.

کلاسیکها میگفتند بر اثر قوانین عرضه و تقاضا تعادل مجدداً برقرار شده و بر اثر رونق بازار معاملات تقاضای استخدام کارگر زیاد شده و کارگران دوباره مشغول خواهند شد. سیسموندی با این نظریه مخالفت کرده و میگوید مدتها طول میکشد تا تعادل برقرار شود و در طول این مدت ضایعات جبران ناپذیری بطبقه کارگر وارد میشود که آثار آن تا سالهای سال رفع نخواهد شد.

بعلاوه در همان دوره بیکاری نیز کارگر بدون اینکه خود تقصیری کرده باشد از مواهب زندگی محروم مانده است و باین جهت او در صدد یافتن یک تضمین اجتماعی برای زندگی کارگر است و معتقد است که وظیفه سازمان اجتماع است که این تضمین را بوجود آورد.

اینجا است که موضوع تأمین اجتماعی بنحو جدی از طرف یکی از دانشمندان علوم

بیمه های اجتماعی چیست

اجتماعی مطرح شده و با شدت دنبال میگردد. سیموندی با صراحت این نکته را در بیشتر قسمتهای آثار خود بمیان میآورد. سیموندی با ماشینیسیم مخالفت میکرد زیرا پیدایش و رواج ماشین موجب بیکار شدن عده زیادی از کارگران میشد.

و در جواب طرفداران مکتب کلاسیک که میگفتند ماشین موجب فرلوانی و ارزانی اشیاء شده و در نتیجه برای تولید بیشتر مجدداً عده زیادتری کارگر استخدام خواهند شد جواب میدهد که در هر دشت صنعت همان ابتدا که ماشین وارد فعالیت میشود بحران را بوجود میآورد.

و در پاسخ اینکه اگر ماشین موجب از بین رفتن یک صنعت دستی و بیکاری عده ای شود صنعت دیگری از آن ناشی و فعالیت دیگری شروع خواهد شد سیموندی میگوید کارگران معمولاً در یک رشته تخصص پیدا میکنند و آشنا شدن آنها بصنعت دیگری مشکل و ناگوار و شاید متمنع است.

بعلاوه کارفرما نیز نمیتواند باسانی متوجه یک رشته جدید تولیدی شود و در آن سرمایه گذاری کند تا کارگران بیکار را جمع کند.

سیموندی از استدلال خود نتیجه گرفته و میگوید آری در جامعه فعلی اقتصادی تعادل وجود دارد ولی تعادل در چه؟ در بی عدالتی تعادل موجود تعادلیست که بقیمت گزاف و غیر قابل تحملی برای طبقه زحمتکش تمام شده است.

سیموندی سرمایه داران و آنها که در پی جمع آوری ثروت هستند مورد تیر ملامت خود قرار داده و میگوید ثروت متعلق بانسان است نه انسان متعلق بثروت-ثروت تنها یک مقیاس ارزش است. ثروت یک وسیله تغییر در وضع انسان است و در یک کشور نیز باید هدف جمع آوری ثروت همین باشد.

هیچ کشوری را نمیتوان خوشبخت دانست مگر زندگی مردم عادی و پائین ترین طبقات آن تأمین شده باشد.

هدف سیاست اقتصادی کشور باید رفاه عمومی باشد نه پرکردن خزانه محققین اجتماعی و اقتصادی از عقاید.

سیموندی رژیمی را نتیجه میگیرند که نام آنرا (دولت رفاه گزارده اند). سیموندی در سال ۱۸۴۲ پس از شصت و نه سال عمر (تولد او در سال ۱۷۲۳) از جهان برفت و افکار و عقاید او در تکوین مکتبی در علم اقتصاد و علوم اجتماعی بنام مکتب اقتصاد رفاه تأثیر داشت.

سیموندی برای اجراء نظر خود دولت را بهترین وسیله میدانند و روی همین لظهار سیموندی از افراطی ترین دسته مداخله طلبان در امور اقتصادی است.

افکار ترویج دهنده سوسیالیسم و کمونیسیم از دوره های تمدن قدیم یونان و ایران و سایر ملل شرق بصور مختلف در کتب و رسالات و سایر آثار تحقیقی متمکس بوده است ولی پس از انقلاب صنعتی دامنه بحث آن وسعت بیشتری گرفت و طرفداران انواع مختلف سوسیالیسم همگی بشدت بنظام تازه پدید آمده سرمایه داری حمله بردند و عقاید دانشمندان

بیمه های اجتماعی چیست

دیگری نظیر سیموندی و والراس که جزء سوسیالیستهای شمار نمیروند در تضعیف سرمایه داری و ایجاد بزرگتر و آماده تری برای سوسیالیستها آماده شد.

فکر سوسیالیسم مقارن با نظریه های رفاه اجتماعی اشاعه یافت و در پیشرفت بیمه های اجتماعی و تأمین اجتماعی سخت مؤثر واقع شده اقدامات و فعالیتهای سوسیالیستها یکی از عوامل چند گانه وضع قوانین بیمه های اجتماعی بود.

باید دانست که در رژیم سوسیالیسم چون مالکیت فردی از جامعه حذف شده بیمه های اجتماعی جز ضروریات و اجراء لاینفک جامعه است.

البته سازمان و منابع مالی آن بکلی با آنچه در رژیم اقتصاد آزاد یا مختلط دیده میشود بکل متفاوت است زیرا در آنجا سرمایه در اختیار جامعه است و کارفرمای خصوصی وجود ندارد که از او تأمین رفاه اجتماعی کارگر را بخواهند و دولت که کارفرمای منحصر بفرد جامعه است خود موظف بتأمین رفاه کلیه افراد منجمله کارگران است.

بعلاوه سوسیالیسم مطابق تعاریف علمی طرفداران آن عبارت از جامعه ایستکه در آن طبقه کارگر و کشاورز خود صاحب حکومت است و ثروت ملی را نیز در اختیار دارد و در صورت داشتن سازمان صحیح و مساوات کامل و عدالت و هر گونه خطری برای زندگی مادی و نگرانی های روانی ناشی از آن قبلاً از میان رفته است.

سوسیالیستهای اولیه نظیر سن سیمون و اون و فوریه درباره تأمین اجتماعی در جوامع مورد نظر خود پیشنهاد هائی داده اند که از نظر مطالعه قابل توجه بوده ولی در عمل با موفقیت مواجه نشد.

شارل فوریه جوامعی را بنام فالانستر پیشنهاد میکند که از ۲۰۰۰ الی ۲۰۰۰۰ تن بصورت یک اجتماع تعاونی تشکیل میشود و در آن تقسیم کار بحسب ذوق و غرائز و شوهوات اشخاص تقسیم شده و بقول خود او کاردارای جاذبه شورانگیز است بخاطر تخفیف خشونتی که در محیط های جدید کار ایجاد شده باید از صنایع بزرگ کاست و زندگی را برای کارگران جالب ساخت - در محیط کوچک و صمیمانه فالانستر افراد کارگر بهتر از عوامل مساعد طبیعی اجتماع بهره مند میشوند در فالانستر برای رفاه افراد این تدبیرها در نظر گرفته میشود:

- ۱ - افراد از حداقل کافی وسایل زندگی از قبیل منزل و لباس و غذا بهره مند هستند.

- ۲ - جامعه از افراد ناتوان و بیمار و علیل المزاج و کودکان و سالمندان محافظت کرده و تکفل آنها بمعده دارند فوریه برای مسکن افراد نیز طرح ساختمانهای بزرگی را ریخته و دو شرط پاکیزگی و وسائل دار حتی از ضروریات آن شمرده ساکنان این آپارتمانها غذای خود را مشترکاً طبخ کرده و باتفاق میخورند :

برای تأمین بودجه جامعه عایداتی که از جمع فعالیت افراد بدست میآید جمع شده مصرف میشود و پس از کسر مبالغ لازم برای حداقل مصرف افراد باین نسبتها بین اشخاص تقسیم میشود :

۱۶
برای کار

$\frac{4}{12}$ سرمایه

$\frac{3}{12}$ برای هنرمندی افراد

بمطور تأمین رفاه اجتماعی باید کارها را طوری ترتیب داد که این سه شرط در آن ملحوظ باشد :

۱- کار اجباری نباشد زیرا کار اجباری بواسطه ملالت روانی که می‌آورد بموجب ضعف روحی کارگر و عقیم شدن کار می‌گردد.

۲- کار دارای تنوع باشد.

۳- دستمزد کافی در قبال کار داده شود.

چنانکه ملاحظه میشود جنبه تخیلی در افکار و طرح‌های فوریه خیلی قوی است و با آنکه خود بان ایمان کافی داشت ولی در عمل تجربیات او برای تشکیل فالانستر در فرانسه و آمریکا صد درصد نتیجه نرسیده است.

سن سیمون قبل از فوریه طرحهای جامعه ایده‌آلی را ارائه داد.

او صنعت را میستاید و همه چیز را در خدمت صنعت میداند و معتقد است که سیاستمداران باید خود را بمهندسان و صنعتگران و کارگران بدهند.

رابرت اون در انگلستان فکر سوسیالیسم را جدأ تعقیب کرد و رساله مشهور سوسیالیسم چیست؟ را انتشار داد.

او که خود دارای سرمایه بود کارخانه نخ ریزی بزرگی در نیولامارک تأسیس کرد و در آن نمونه‌هایی از سوسیالیسم و تأمین اجتماعی را بکار برد ولی چون زمان هنوز آماده پذیرفتن این عملیات نبود در انجام نقشه‌های خود موفقیت کامل نیافت و تجربه خود را در آمریکا نیز بهمین سرنوشت دچار دید و بالاخره معتقد شد که دولت باید رفاه اجتماع را بعهدہ گیرد او سپس بتشکیل و تدوین اصول شرکتهای تعاونی پرداخت.

در آثار سایر سوسیالیستها از قبیل پرودون و لاسال و لوئی بلان و همچنین مارکسیستها اشاراتی بلزوم تأمین اجتماعی دیده میشود و چون همه آنها حذف مالکیت را طالب بوده و مخصوصاً مارکسیستها طبقه کارگر را طبقه حاکم اجتماع میدانند تکنیک تأمین اجتماعی در آنها بیشتر متمایل با اجرای این نوع وظائف از طرف دولت یا سایر سازمانهای عمومی است.

و در هر حال میتوان گفت که عقیده سوسیالیسم در پیشرفت نظر تأمین اجتماعی و بیمه‌های اجتماعی تأثیر بسزا داشت.

و حتی پیتز یکی از اقتصاددین فرانسه معتقد است که کلیه قوانین اجتماعی که در فرانسه بتصویب رسیده غیر از قوانین مربوط بامور خانواده مدیون سوسیالیسم است و این نکته را نیز باید افزود که بعضی قوانین اجتماعی نیز در قبال هیجان‌ناشی از فعالیتهای سوسیالیستها است.

در قرن بیستم افکار و نظریات مربوط به بیمه‌های اجتماعی اغلب جنبه کاملاً عملی و جدی بخود گرفت که در موقع خود بیان خواهد شد.